

Η διαθήκη του γιατρού*

Φανή Μέλφου-Γραμματικού

Το χαρτί που κρατούσε στα χέρια της η Κλεονίκη ήταν η συμπληρωματική διαθήκη του άνδρα της, του γιατρού Σπύρου Βελή.

Περισσότερο με εξομολόγηση έμοιαζε, μια και την επίσημη διαθήκη την είχε καταθέσει σε συμβολαιογράφο δυο χρόνια πριν από το θάνατό του.

Ο δικηγόρος Φώτης Πετρής την πήρε στα χέρια του και διάβασε.

Άρχιζε με την προσφώνηση:

«Αγαπημένη μου Κλεονίκη...» και μετά τα τυπικά σχετικά με την υγεία του, συνέχιζε: «...Όπως καταλαβαίνεις, αυτή είναι η τελευταία μου επιστολή. Όταν θα τη διαβάσεις, εγώ θα βρίσκομαι πολύ μακριά, μάλλον όχι στον παράδεισο, αλλά αυτό είναι κάτι που παίζεται. Άλλωστε όλοι έχουμε κάνει αμαρτίες. Ποιος ξέρει; Μπορεί ο Άγιος Πέτρος να είναι επιεικής με μένα και να παραβλέψει μερικές. Και τώρα έρχομαι στο θέμα μου, με την ελπίδα να δείξεις κατανόηση και επιείκεια. Όσα γράφω είναι πέρα για πέρα αληθινά, δεν προσπαθώ να καλύψω σφάλματα και ενοχές, άλλωστε δεν έχω να χάσω τίποτα λέγοντας την αλήθεια. Σ' αυτές τις περιπτώσεις άλλοι προτιμούν να διατυπώνουν με συντομία τις μεταθανάτιες επιθυμίες τους, αδιαφορώντας για τις συνέπειες. Εγώ διαλέγω ένα διαφορετικό τρόπο εξομολόγησης. Όπως θα διαπιστώσεις, η επιστολή μου αυτή είναι γραμμένη σαν μυθιστόρημα του περιοδικού "Μπουκέτο" που διάβαζες με ενδιαφέρον κάποτε. Διάλεξα αυτόν τον τρόπο γραφής ελπίζοντας σε πλήρη κατανόηση.

Κλεονίκη, αγαπημένη μου σύντροφε μιας πολυτάραχης ζωής. Ζήσαμε μαζί πάνω από σαράντα χρόνια, με τα ευχάριστα και δυσάρεστα που συνεπάγεται μια πολύχρονη συμβίωση. Πέρασαμε δύσκολα χρόνια στη διάρκεια της Κατοχής, κάποιες φορές ρισκάρουμε την ίδια τη ζωή μας όταν ακούγαμε τις ειδήσεις του BBC από το κρυμμένο ραδιόφωνο. Ήμασταν νέοι τότε και δεν υπολογίζαμε τον κίνδυνο. Αλλά ας μην είμαστε μεμψιμοιροι. Είχαμε και καλές στιγμές, με τις βεγγέρες μας, τα κυνήγια και τις χοροεσπερίδες. Βέβαια δεν καταφέραμε να αποκτήσουμε παιδιά, κάτι που δεν ξεπέρασες ποτέ, για να είμαι ειλικρινής

ούτε και εγώ και ας έλεγα πως δε με νοιάζει. Όμως στη ζωή δεν τα βρίσκεις όλα.

Και τώρα θα σου διηγηθώ μια ιστορία που συνέβη πριν από είκοσι τόσα χρόνια και συγκεκριμένα το Δεκέμβριο του 1938, στο Συνέδριο των γυναικολόγων ιατρών στο Παρίσι. Θυμάσαι; Ήταν να έρθεις κι εσύ μαζί μου, όμως ένα δυνατό κρουλόγημα με υποψίες πνευμονίας σε είχε καθλώσει στο κρεβάτι. Έδειξες ανωτερότητα και είπες πως δε σε νοιάζει, μια άλλη φορά θα πάμε μαζί στο Παρίσι, αν και τα μάτια σου έδειχναν λύπη και απογοήτευση. Έτσι έφυγα μόνος μου με αρκετές ενοχές που σε άφησα άρρωστη και μόνη. Όμως τις ενοχές διαδέχτηκε σύντομα ένα αίσθημα ελευθερίας που είχα χρόνια να νιώσω. Βλέπεις δε σου κρύβω τίποτα.

Το Παρίσι ήταν υπέροχο. Πλησίαζαν Χριστούγεννα και οι στολισμένες με έλατα και τάρανδους βιτρίνες, η γλυκιά μεθυστική μουσική των τανγκό και των βαλς, η πυκνή κίνηση στους δρόμους, παρέπεμπαν σε μυθικούς κόσμους απαλλαγμένους από άγχη και υποχρεώσεις. Με άλλα λόγια, λες και με άγγιξε ένα διαβολικό πνεύμα, μεταμορφώθηκα στο νεαρό φοιτητή των νεανικών μου χρόνων που έκοβε βόλτες στο βουλεβάρτο Σαν Ντενίς της Μονμάρτρης. Τα υπόλοιπα έσβησαν μεμιάς. Δεν υπήρχε η κλινική στη Θεσσαλονίκη, οι πελάτες, οι υποχρεώσεις και το κυριότερο, αισθανόμουν ελεύθερος. Το Συνέδριο είχε επιτυχία, με ενδιαφέρουσες ανακοινώσεις για τις σύγχρονες μεθόδους θεραπείας γυναικολογικών παθήσεων, αλλά το σημαντικότερο για μένα ήταν η συνάντησή μου εκεί με παλιούς φίλους και συναδέλφους από την εποχή που σπούδαζα στο Παρίσι. Ένας από αυτούς ήταν και ο Πασκάλ, φίλος των φοιτητικών μου χρόνων, εκείνος που με είχε εισαγάγει στον κόσμο των μπιστρό και στα στέκια των καλλιτεχνών. Απίθανος τύπος. Ήταν ικανός να χάσει μια περιουσία στο καζίνο ή να έρθει πρώτος στο πρωτάθλημα μπιλιάρδου, με το ίδιο χαμόγελο.

Ο Πασκάλ λοιπόν ήταν αυτός που έγινε αφορμή να ξεκινήσει η ιστορία μου με τη Σιμόν. Στις 19 Δεκεμβρίου, την "Ημέρα των ανύπαντρων κορι-

* Απόσπασμα από το τελευταίο βιβλίο της Φανής Μέλφου-Γραμματικού «Μισέλ, αγνώστου πατρός», από τις εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες.

τσιών”, ο Πασκάλ με παρέσυρε στη Μονμάρτρη.

“Πάμε”, είπε. “Πού θα ξαναβρεις τέτοια ευκαιρία;”

“Μα είμαι παντρεμένος”, αντέτεινα σε μια στιγμιαία θύμηση των υποχρεώσεών μου.

“Ε, και; Όλοι παντρεμένοι είμαστε, δε σου πρότεινα να χωρίσεις. Θα διασκεδάσουμε λίγο και μετά παίρνουμε ένα σφουγγάρι και τα σβήνουμε όλα. Ή αν είσαι πιστός Χριστιανός, εξομολογιέσαι τις αμαρτίες σου στον παπά της ενορίας σου και δεν τρέχει τίποτα”.

Δεν κουράστηκε να με πείσει. Αν και απλοϊκά τα επιχειρήματά του, ήμουν έτοιμος να τα δεχτώ.

Στη λεωφόρο Σαν Ντενίς συναντήσαμε δυο κορίτσια, τη Ζερμαίν και τη Σιμόν, νεαρές φοιτήτριες τότε. Τις πείσαμε να μας ακολουθήσουν σ’ ένα καφέ-σαντάν χωρίς μεγάλη προσπάθεια. Βλέπεις, την εποχή εκείνη το πνεύμα του φεμινισμού είχε μεγάλη διάδοση στις νέες γυναίκες, ιδίως στις φοιτήτριες. Επιπλέον, η σκιά του πολέμου και η αβεβαιότητα του αύριο, έκανε τους ανθρώπους να θέλουν να ζήσουν το σήμερα με ένταση, χωρίς αναστολές. Δε σκοπεύω να μπω σε οδυνηρές για σένα λεπτομέρειες. Όπως καταλαβαίνεις έζησα μια ερωτική νύχτα με τη Σιμόν. Μια και μοναδική. Την επομένη χωρίσαμε χωρίς υποσχέσεις. Άλλωστε δεν της έκρυψα πως ζω στην Ελλάδα και είμαι παντρεμένος. Έδειξε κατανόηση και δε ζήτησε συνέχεια. Δυο μέρες μετά επέστρεψα. Σε βρήκα λίγο χλωμή αλλά είχες αναρρώσει. Χάρηκες με το μαργαριταρένιο κολιέ που σου έφερα και η ζωή μας ξαναγύρισε στα συνηθισμένα. Η Σιμόν έσβησε πολύ γρήγορα μέσα στα γεγονότα που ακολούθησαν, με τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο και την Κατοχή. Σίγουρα θα έμενε για πάντα μια όμορφη άνευ σημασίας περιπέτεια, σαν ευχάριστη ανάμνηση από ένα ενδιαφέρον ταξίδι, αν δεν συνέβαινε κάτι απροσδόκητο.

Αρχές Δεκεμβρίου του ’39 είχα γράμμα από τον Πασκάλ: “...Τυχερό”, μου έγραφε, “παραπονιόσουν που δεν έχεις παιδιά. Τώρα έχεις μια πανέμορφη κόρη. Και για να μη σ’ αφήνω για πολύ με την απορία, η Σιμόν, θυμάσαι αλήθεια εκείνη τη νεαρή φοιτήτρια της Αρχιτεκτονικής με τα μεγάλα καστανά μάτια; Η Σιμόν λοιπόν έχει ένα κοριτσάκι και πατέρας του είσαι εσύ. Πώς το έμαθα είναι δύσκολο να σου το εξηγήσω. Το μόνο που μπορώ να πω είναι πως η ανακάλυψη έγινε τυχαία και η Σιμόν δεν έχει ιδέα πως σε ενημέρωσα. Σκέφτηκα πως θα σε ενδιέφερε να το μάθεις για να ικανοποιηθεί ο ανδρισμός σου. Μόνο μη μου ζητάς διευθύνσεις και λοιπά, δε θα σε ευχαριστήσω γιατί η Σιμόν δε ζει στο Παρίσι. Δε βαριέσαι, καλύτερα έτσι. Δε θα έχεις και την ευθύνη ενός παιδιού μέσα στον επερχόμενο καταστροφικό πόλεμο. Πάντως εύχομαι να

ξανάρθεις σύντομα και ποιος ξέρει, αυτή τη φορά μπορεί ν’ αποκτήσεις έναν γιο...”

Όπως καταλαβαίνεις Κλεονίκη, το γράμμα αυτό με συγκλόνισε. Ήθελα να γνωρίσω την κόρη μου, μα από την άλλη αναλογιζόμουν τις επιπτώσεις που θα είχε στην οικογενειακή μας γαλήνη. Φοβόμουν μη σε χάσω ή έστω σε στενοχωρήσω. Ήταν και η διεθνής κατάσταση. Δεν είπα τίποτα σε κανένα και άφησα το χρόνο να δουλέψει. Έθαψα για πάντα το φοβερό αυτό μυστικό μαζί με κάποια άλλα που δεν υπάρχει λόγος να στα αναφέρω τώρα. Πάνω από είκοσι χρόνια πέρασαν από τότε και σήμερα ξαφνικά ένοιωσα πιεστική την ανάγκη να αποκαταστήσω την αγνοημένη κόρη μου. Πώς συνέβη αυτό; Είναι γιατί γέρασα πια. Λαχανιάζω όταν ανεβαίνω σκάλες, δυσκολεύομαι να σκύψω να βάλω τα παπούτσια μου και το κυριότερο, ένας δυνατός πόνος στο στήθος μαζί μ’ ένα μούδιασμα, με προειδοποιούν για το επερχόμενο τέλος.

Έκανα τον απολογισμό της ζωής μου αντικειμενικά, με όλα τα συν και τα πλην. Μια συνηθισμένη ζωή ενός συνηθισμένου ανθρώπου. Δεν ήταν και πολλές οι αμαρτίες μου. Όταν έφτασα στη Σιμόν, διαπίστωσα πως είχα ένα χρέος ανεξόφλητο. Όμως ήταν αργά να ψάξω για τη Σιμόν και την κόρη μου, δεν είχα άλλες αντοχές. Έτσι αποφάσισα ν’ αφήσω αυτή την επιστολή-διαθήκη με την ελπίδα να αποκαταστήσεις εσύ ό,τι εγώ παρέλειψα. Είμαι σίγουρος πως θα το κάνεις γιατί ξέρω καλά το χαρακτήρα σου. Πάντα ήσουν δίκαιη και μεγαλόθυμη, άσχετα αν κάποτε αρπαζόσουν από ασήμαντες αφορμές. Στο τέλος έβλεπες το σωστό και το δεχόσουν. Ξέρω ακόμα πως στην απόφασή σου θα μετρήσουν τα ευτυχημένα μπορώ να πω χρόνια της κοινής μας ζωής. Είναι περιττό να σου επαναλάβω πως είσαι η μόνη γυναίκα που αγάπησα. Είμαι βέβαιος πως το ξέρεις.

Λοιπόν, στην Τράπεζα της Ελλάδος έχω καταθέσει ένα ποσό για τη Σιμόν και την κόρη της. Θα βρεις το βιβλιάριο μέσα στο κλειδωμένο συρτάρι του γραφείου μου. Φρόντισε σε παρακαλώ να πάει στον προορισμό του. Μη διαμαρτύρεσαι, ξέρω πως θα το κάνεις. Σου επαναλαμβάνω πως δεν αγάπησα άλλη γυναίκα. Η Σιμόν ήταν μια περαστική περιπέτεια. Αν υπάρχει μεταθανάτια ζωή, να ξέρεις πως μόνο όταν εκπληρωθεί η επιθυμία μου αυτή, θα ησυχάσω. Και ποιος ξέρει; Μπορεί ο άγιος Πέτρος να μου ανοίξει την πόρτα στον Παράδεισο...

Δικός σου, Στύρος.

Υστερόγραφο: Τα μόνα στοιχεία που έχω για τη Σιμόν Ντ’ Ορσύ ή Ντ’ Ανζύ, κάπως έτσι, είναι πως το Δεκέμβριο του 1938 ήταν είκοσι χρόνων και σπούδαζε στο δεύτερο έτος της Αρχιτεκτονικής Σχολής στο Παρίσι».